Ameller Üç Kısma Ayrılır

[Türkçe]

تنقسم الأعمال إلي ثلاثة أقسام

[باللغة التركية]

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye

شيخ الإسلام ابن تيمية

Tetkik: Muhammed Şahin

مراجعة: محمد شاهين

Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu-Riyad

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1429 - 2008

Dini Davranışlar Üçe Ayrılır: Şöyle ki;

İnsanın dinle ilgili davranışları (amelleri) iki türlüdür.

1 - Biri bir hareketi yapmak veya yapmamak.

2 - Öbürü de belirli bir hareketin yapılmasını veya yapılmamasını başkasına emretmek.

Yapılan harekete gelince de, bu hareket ya bizzat yapana veya başkasına yararlı olur.Buna göre dinî davranışlar şu şekilde üçe ayrılır bunların bir dördüncüsü yoktur.

1 - Yararı sadece sahibine ait olan başkasını ilgilendirmeyen dini eylemler. Meselâ namaz kılmak gibi.

2 - Yararı başkalarına dokunan dini eylemler. Meselâ zekât vermek gibi.

3 - Başkasına yapılması emredilen dinî eylemler (ameller). Bu durumda eylemi yapan başkasıdır, kişinin bu eylemdeki payı onun yapılmasını emretmiş olmasıdır.

Allah Teâlâ münafıkların niteliklerini belirtirken onların **"münkeri** (kötülüğü) **emredip marufu** (iyiliği) **yasakladıklarını"**, buna karşılık müminlerin niteliklerini belirtirken de onların **"marufu emredip, münker'i yasakladıklarını"** vurguluyor.

"Maruf" iman ve salih amel türünden Allah'ın sevdiği, hoşlandığı davranış ve tutumların tümünü içeren bir terimdir.

"Münker" de Allah'ın hoşuna gitmeyen, O'nun tarafından yasaklanan bütün davranış ve tutumları içerir.

Münafıkların niteliklerini belirten yukarıdaki ayetin devamında **"Ellerini tutarlar** (alıkoyarlar)" diye buyuruluyor.

Ünlü tefsir bilgini Mücahid, (Tefsir ilminin öncü alimlerinden olan Mücahid'in asıl adı, Mücahid bin Cabir El-Mahzûmî, El-Mekki'dir. Künyesi, Ebu El-Haccac'dır. Tabiin'nin üçüncü kuşağındandır.Tefsir ilminde büyük olduğu gibi fıkıhda da büyüktü.H. 103'de 83 yaşındayken vefat etti. Kütüb-i Sitte-altı hadis kitabı-müellifleri, diğer hadisçiler kendisinden hadis tahriç etmişlerdir. Bkz. Takrib El-Tehzib, c. 2, s. 229; Tabakat El-Kübrâ, İbn Sa'd, c. 5, s. 466-467) ayetin bu cümlesini:

"Ellerini Allah yolunda harcama yapmaktan alıkoyarlar" (Tefsirciler, Mücahid'in **"Ellerini tutarlar"** âyetini **"hak yoluna vermekten alıkoyarlar"** diye yorumladığını anlatıyorlar. Bkz. Tefsir et-Taberî, c. 10, s. 120. Müellifin yukarıda

zikrettiği sözcükler İbn Kesir tefsirinden alınmıştır. Bkz. Tefsir-i İbn Kesir, c. 2, s. 368) diye yorumlarken, bir başka ünlü tefsir bilgini olan Katade'nin açıklaması:

"Ellerini her türlü hayır işlemekten geri tutarlar" şeklindedir. Görüldüğü gibi, Mücahid'in yorumu (Bkz. Tefsir et-Taberî, c. 10, s. 121) :

"Mali yarar sağlamaya" işaret ederken, **katade**'nin yorumu **"hem malî hem de bedenî yarar sağlamaya"** işaret etmektedir.

"Eli tutmak, onu alıkoymak", "cimrilik ve el sıkılığı" anlamına gelen bir deyimdir. Nitekim Allah Teâlâbir ayette:

"ellerini ne sımsıkı boynuna bağla ve ne de sonuna kadar aç." (İsrâ: 29) buyurmuştur.

Aynı anlamdaki başka bir âyet de şöyledir:

"Yahudiler, Allah'ın eli bağlıdır, dediler. Tersine bağlı olan kendi elleridir, ayrıca böyle dedikleri için lanete uğradılar. Oysa Allah'ın iki eli de açıktır, dilediği gibi verir." (Mâide: 64)

Yine yukardaki âyete dönersek münafıkların **"Ellerini tutma, vermekten alıkoyma"** niteliklerine karşılık müminler hakkında **"Onlar zekâtı verirler"** buyuruluyor. Zekât, her ne kadar şeriatta belirlenen mali bir verginin adı ise de daha geniş anlamda başkalarına sağlanan her türlü mali ve bedenî yaran içeren bir terimdir.

Yine aynı ayetin devamında münafıklar için **"Onlar Allah'ı unuttukları için Allah da onları unuttu"** buyuruluyor. **"Allah'ı unutmak"** demek **"O'nu zikretmemek, anmamak"** demektir.

Münafıkların bu niteliğine karşılık olarak müminler **"Onlar namazı kılarlar"** diye nitelendiriliyorlar. Namaz da -tıpkı zekât için dediğimiz gibi- hem farz namazları ve hem de nafile namazları içerir. Namaz terimi, ayrıca gerek sözlü ve sözsüz (manevî) bütün zikir (Allah'ı anma) türlerini de ifade eder.

Nitekim sahabilerden İbn-i Mesud -Allah ondan razı olsun- **"Allahı zikrettiğin** (andığın) **sürece istersen çarşıda dolaşıyor ol"** ve Muaz b. Cebel -Allah ondan razı olsun- de **"İlmî çalışma yapmak, tesbihtir."** derlerken namazın bu geniş anlamını vurgulamışlardır.